

УДК 811.112.2' 373.23:070 (430)

І. Л. Білоус

**СТРАТЕГІЇ ІНТРОДУКЦІЇ АНТРОПОНІМІВ У
СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ**

Останнім часом у зв'язку з розвитком антропоцентричного підходу до вивчення фактів мови спостерігається підвищена увага до проблем функціонування антропонімів у різних сферах людської діяльності, в тому числі і в засобах масової інформації. Ономастична лексика є невід'ємним компонентом публіцистичного тексту. Особливості вживання власних назв у тексті обумовлені як текстовими, так і лінгвопрагматичними параметрами, а також завданнями публіцистичного тексту, його змістовними характеристиками. Оніми не тільки фіксують увагу реципієнта на індивідуальному об'єкті, але й встановлюють тотожність одиничних об'єктів навколишнього світу. Вони формують антропонімічний простір публіцистичного тексту, містять великий обсяг фонової інформації і можуть виступати як інформативні і соціально-оцінні лінгвальні маркери.

Основну увагу в рамках проблематики «власна назва і текст» звертали досі на функції онімів у тексті [1; 2; 3 та ін.], використання власних назв у ролі заголовків [4 та інші], текстоутворювальний потенціал онімів [5; 6; 7], символіку власних назв [8 та ін.], мікротекстологію імені, насамперед сполучення онімів з апелятивами [9, с. 34 – 76] і прикметниками [10, с. 234 – 247] тощо. Проте досі не досліджено стратегії інтродукції власних імен в текстах газетно-публіцистичного дискурсу, співвідношення введення імені і введення референта. Це досить складне коло питань, оскільки з введенням імені в текст пов'язані класифікація інтродуктивних стратегій, аналіз мовних засобів реалізації цих стратегій, а також розрізнення типів текстів за ознакою введення ономастичної інформації.

Як відомо, автор будь-якого тексту, в тому числі й публіцистичного, зіштовхується з введенням у текст насамперед антропонімів. Якщо виходити з того, що автор тексту прагне комунікативної ясності, то і референт, і його ім'я повинні бути представлені адресатові тексту так, щоб він без зайвих зусиль ідентифікував дійових осіб. Якщо врахувати варіанти введення дійових осіб та їх імен, то можливі такі ситуації інтродукції:

- 1) дійову особу (P) та її ім'я (N) вводять одночасно: P+N;
- 2) спочатку вводять ім'я, потім дійову особу: N→P;
- 3) спочатку вводять дійову особу, потім ім'я: P→N;
- 4) ім'я вводять без інтродукції дійової особи: N→∅;
- 5) дійову особу вводять без імені: P→∅ [3, с. 101].

Для перших трьох ситуацій Н. В. Васильєва пропонує терміни *комплексна інтродукція* ($P+N$), *ономастична антиципація* ($N\rightarrow P$) і *ономастична ретардація* ($P\rightarrow N$). Авторка детально аналізує твори художньої літератури (романи і повісті Л. М. Толстого, Л. Улицької, Б. Акуніна, М. Кундери та інших) з погляду інтродукції імені та встановлює індивідуальні стратегії введення антропонімів [9, с. 100 – 129].

Мета нашої студії – встановити особливості інтродукції антропонімів у різних жанрах публіцистичного стилю сучасної німецької мови. Матеріалом дослідження слугувала суцільна вибірка антропонімів у зачинах різножанрових текстів з журналу «Der Spiegel» (Nr. 48/26.11.2012). Зазначений журнал було обрано для аналізу з двох міркувань: по-перше, мова преси є індикатором змін у певній мові, по-друге, журнал «Der Spiegel» – один із найавторитетніших загальнонімецьких тижневих журналів, який є також найбільш розповсюдженим виданням.

При аналізі матеріалу ми встановили в досліджуваному публіцистичному дискурсі такі жанри, як замітка, стаття, інтерв'ю, репортаж, критика і анонс, які і стали об'єктом нашої студії. Предмет дослідження – введення антропонімів у зачинах різножанрових публіцистичних текстах. В інформаційних жанрах автор повинен об'єктивно інформувати читача про події, ситуації, уникаючи при цьому власних думок і оцінок. Цим вони відрізняються від аналітичних жанрів, де на передній план виступає інтерпретація, коментар, пояснення актуальної ситуації, проблеми тощо, тобто тут більше простежується перзуазивна функція тексту (детальніше див. [11; 12; 13 та ін.]).

Введення імені в тексті варто розглядати співвідносно до його зачину. З цього приводу В.Г. Гак зазначає, що «при абсолютному зачині твору, коли читачу ще нічого не відомо про предмет розповіді, останній можна ввести тільки шляхом його співвіднесення з тією системою понять, яка входить до пресупозиції носіїв мови» [14, с. 537]. Класичний зачин виглядає так: пряма загальна номінація (позначення дійової особи за статтю, віком, професією, посадою тощо) – займенник – антропонім, як-от: *Es war einmal ein König. Er hieß Abdullah Al Saud. Dieser König herrschte absolutistisch über sein Königreich Saudi-Arabien* (www.junked.de/?p=2164). Такий тип інтродукції зустрічається найчастіше в казках. У текстах публіцистичного стилю відбувається, як правило, склеювання категорійного іменника й антропоніма в апозитивну групу з метою максимально стислої подачі інформації: *Verkehrsminister Peter Ramsauer, 58, über teure Studentenwohnungen und die Verantwortung der Länder* (Der Spiegel, Interview, S. 21); *Fernando Vidal, 70, Journalist aus Yacuiba in Bolivien, über Widerstandskraft: „an diesem Tag hatte ich gerade die erste Operation“* (Der Spiegel, Meldung, S. 65). Будь-які зміни цієї послідовності ведуть до нетривіальності зачину.

Розглянемо різні види інтродукції антропонімів у текстах публіцистичного стилю. Кількісні характеристики різних видів інтродукції імен у різних жанрах публіцистичних текстів наведено в таблиці 1 (див. табл. 1).

Таблиця 1

Різні види інтродукції антропонімів у публіцистичних жанрах

Вид інтродукції	Замітка	Стаття	Інтерв'ю	Репортаж	Критика	Анонс	Усього
P+N	24	18	10	1	1	2	56
N→P	2	10	0	0	0	0	12
P→N	6	5	0	0	0	0	11
N→∅	0	0	0	0	0	0	0
P→∅	5	2	0	0	0	0	7
Усього	37	35	10	1	1	2	86

Найчастотнішим випадком інтродукції є комплексна, коли вводиться персонаж й одночасно зазначається його ім'я, як-от: *Es lag noch milder Herbst über New London, Connecticut, als Kapitän Robin Walbridge an Deck trat, um seine Crew darauf vorzubereiten, dass sie sterben könnte* (Der Spiegel, Bericht, S. 68); *Claudine Christian, 42, Matrosin auf der letzten Fahrt der «Bounty», hatte eine ganz besondere Beziehung zu dem Nachbau des legendären Seglers: Die junge Frau war eine Nachfahrin der Familie von Fletcher Christian, der 1789 die Meuterei auf der «Bounty» anführte* (Der Spiegel, Meldung, S. 5). Комплексна інтродукція характерна для всіх проаналізованих жанрів. Найчастіше вона трапляється в замітках (28 % усіх випадків), що зумовлено намаганням авторів стисло в межах одного речення навести всі дані про референтів, наприклад: *EADS-Chef Tom Enders geht in der mutmaßlichen Korruptionsaffäre um den Verkauf von Eurofightern nach Österreich in die Offensive* (Der Spiegel, Meldung, S. 76). Всі інтерв'ю нашої вибірки теж послуговуються комплексною інтродукцією, як-от: *Verteidigungsminister Thomas de Maiziere, 58 und Grünen-Fraktionschef Jürgen Trittin, 58, über Rüstungsexporte, militärische Rituale und ihre Zeit als Bundeswehrsoldaten* (Der Spiegel, Interview, S. 28). При цьому відбувається референція на окремий об'єкт із зазначенням імені, віку, посади тощо. Апелятив при імені виступає в ролі ідентифікатора, який бере на себе необхідну ознакову інформацію, як-от: *Der Sozialforscher Peter Zellmann, 64, leitet das Institut für Freizeit- und Tourismusforschung in Wien und weiß, warum Betriebsfeste inzwischen so unbeliebt sind* (Der Spiegel, Interview, S. 65); *Im Konflikt um die Energiewende bremst das Wirtschaftsministerium Umweltminister Peter Altmaier (CDU) aus* (Der Spiegel, Meldung, S. 20). Поява в тексті відомих імен не вимагає ідентифікаторів, наприклад: *Angela Merkel will jeden Streit auf dem Parteitag verhindern* (Der Spiegel, Bericht, S. 34); *Thomas Mann ging nur vorbei. Dostojewski aber, Gogol und Turgenjew frönten hier ihrer Spielleidenschaft* (Der Spiegel, Meldung, S. 159); *Angela Merkels Herz*

schlägt für die Berliner Staatsoper (Der Spiegel, Bericht, S. 48). З цього приводу І. Б. Шатуновський зазначає, що необхідно розрізняти два типи новизни / відомого: новизна і відоме в певному тексті, а також новизна і відоме в світі [15, с. 231]. Відповідно слід розрізняти два типи інтродукції: інтродукція в тексті та інтродукція у світі [9, с. 103]. Якщо відбувається змішування інтродукцій, то виклад матеріалу стає неприродним, тобто із зайвою, непотрібною інформацією, пор.: **Der berühmte Schriftsteller Thomas Mann ging nur vorbei*. Проте і в публіцистичних текстах невідомий референт вводиться іноді одразу без ідентифікатора, як-от: *Er soll von Steve Jobs lernen? Xi Zhiyong faltet die Hände und lehnt sich zurück. Er soll lernen, wie man Geld verdient? Tatsächlich, das hat dieser Professor gerade gesagt, der Experte neben ihm auf der Bühne. Xi grinst* (Der Spiegel, Bericht, S. 116). Тут вводиться ім'я американського підприємця і топ-менеджера фірми «Apple» Стіва Джобса без ідентифікаторів як добре відоме. Проте і власне ім'я китайського підприємця не має при собі жодних апелятивів, які б його охарактеризували. Зазначений зачин сприяє тому, щоб адресат тексту відчував себе в центрі подій. Тут спостерігається ефект „включення” адресата до світу тексту.

Ономастична антиципація, при якій спочатку вводиться ім'я, а пізніше згадується дійова особа, трапляються значно рідше, ніж комплексна інтродукція (14 % усієї вибірки). Автори текстів використовують такий прийом, щоб створити деяке наративне напруження шляхом загострення читацького очікування, як-от: *Die Anwälte von Bernie Ecclestone haben derzeit gut zu tun. Seit eineinhalb Jahren ermittelt die Münchner Staatsanwaltschaft gegen den Chef der Formel 1 wegen des Verdachts der Bestechung – jetzt muss sich der Brite auch noch in New York vor Gericht verantworten* (Der Spiegel, Meldung, S. 123). Варто зазначити, що дійову особу найчастіше вводять у наступному реченні, наприклад: *Christine Lagarde legt Wert auf einen eleganten Auftritt. Die Chefin des Internationalen Währungsfonds (IWF) trägt den Kurzhaarschnitt akkurat geföhnt, an den gepflegten Fingern blitzen Diamanten* (Der Spiegel, Bericht, S. 78). Проте нерідко трапляються випадки інтродукції референтів через декілька абзаців, що ще більше інтригує адресанта, як-от:

Sollte der kleine Jeff jemals so etwas wie ein unschuldiges Gemüt besessen haben, so war es ihm im Alter von zehn Jahren bereits abhandengekommen. Der Junge streunte herum, köpfte Hamster und nagelte einmal einen Hundekadaver an einen Baum. Den Kopf des toten Tieres spießte er auf einen Stock wie eine Kriegstrophäe.

Auch der keline Tedd irritierte seine Mutter mit befremdlichem Verhalten. Als deren Schwester einmal aus dem Mittagsschlaf erwachte, hatte Neffe Ted einen ring aus Küchenmesser um seine Tante gelegt. Da war er vier Jahre alt.

Die beiden Jungen wuchsen zu Berühmtheiten heran: Jeffrey Dahmer und Ted Bundy gingen als grausigste serienmörder Amerikas in die Geschichte ein (Der Spiegel, Bericht, S. 136).

Найчастіше такий зачин трапляється у статтях (12 %), як-от: *Ein wolkenloser Herbsttag, wenn frühmorgens die Sonne durch die rot und gelb schimmernden Bäume blinzelt – für Ferdinand Pfaffinger gibt es wenig Schöneres. Dann öffnet er die Fenster, lässt die frische Morgenbrise in sein Büro und – vrrrumm, vrrrum, vrrrum – oft leider auch den Lärm: Denn kaum liegen ein paar Blätter auf dem Rasen, wirft der Nachbar gegenüber seinen dröhnenden Laubbläser an. Und das mitten im idyllischen Starnberg, direkt am Rathaus, vor dem Fenster von Ferdinand Pfaffinger – dem Ersten Bürgermeister. Schließlich hatte das Stadtoberhaupt genug* (Der Spiegel, Bericht, S. 62); *Auf der Straße grüßen sie ihn nicht mehr. Seine Frau wird im Turnverein angegiftet. Ein Gleichgesinnter bekommt in manchen Kneipen kein Bier mehr ausgeschenkt und vom Gartenbauclub keinen Häcksler mehr vermietet. Christoph Gottschalk, 61, und seine Mitstreiter fühlen sich in ihrem Viertel wie Ausgestoßene – weil sie dafür kämpfen, dass ihr Stadtteil nicht mehr so heißt wie ein verurteilter Nazi-Verbrecher* (Der Spiegel, Bericht, S. 54). Таке введення дійової особи характерне саме для статей, оскільки журналісти тут мають більше «місця» для викладу матеріалу. Відстань між першим згадуванням імені та введенням дійової особи в тексті може сягати іноді розмірів цілого тексту.

Ономастична ретардація трапилася нам у 13 % випадків. Це протилежний до ономастичної антиципації прийом, який, однак, служить теж для підвищення читацького інтересу. Введення спочатку дійової особи, а потім його імені є свого роду «загадкою» для читача, як-от: *Er war der mächtigste Mann des frühen Mittelalters, ein Krieger, Visionär und Lebemann, der an seinem Hof auf Latein diskutierte und mit fünf Ehefrauen und etlichen Konkubinen mindestens 18 Kinder zeugte. Wie aber wurde aus Karl, am 25. Dezember 800 zum Kaiser gekrönt, «der Große»? (Der Spiegel, Meldung, S. 5). У процесі прочитання тексту автори наводять розгадку, як правило, у наступних реченнях, наприклад: *Model, Mutter, Trendsetterin – die Britin spielt viele Rollen. Das Geheimnis ihres Erfolges liegt wohl auch darin, dass niemand so recht weiß, wer Kate Moss, 38, wirklich ist* (Der Spiegel, Meldung, S. 184); *Er hatte sich so darauf gefreut, das fertige Buch in Händen zu halten, und sogar noch Pläne für Lesungen geschmiedet. Doch der Krebs war schneller. Eine Woche bevor Ende September die ersten Exemplare seines verrückt-versponnenen Erzählbands «Die Kaktusfrau» ausgeliefert wurden, starb Herbert Rosendorfer im Alter von 78 Jahren* (Der Spiegel, Meldung, S. 158). Найчастіше такий зачин трапляється у замітках, як-от: *Erneut wird ein Siemens-Sicherheitschef von seiner Vergangenheit eingeholt. Marco Mille, seit März 2010 in der Konferenzzentrale in München beschäftigt, soll in seinem früheren Job als Luxemburger Geheimdienstchef im Jahr 2008 seinen Ministerpräsidenten Jean-Claude Juncker abgehört haben* (Der Spiegel, Meldung, S. 76).*

Замовчування імені референта трапляється в поодиноких випадках (6 % усієї вибірки), коли йдеться про пересічну людину, яка або бажає бути неназваною, або не настільки важлива для подальшого опису подій. І. Деннелер визначає анонімність як «небажання бути ідентифікованим» (Nicht-Identifiziert-Sein-Wollen) [16, с. 99], а Н. В. Васильєва розрізняє три випадки замовчування імені референта: відсутність імені (Namenlosigkeit), незнання імені (Namenunkenntnis) і приховування імені (Namenverschweigung) [9, с. 157].

Замовчування імені референта у зачині тексту зафіксовано у нашій вибірці лише п'ять разів, як-от: *Ein britischer Flugzeugfan glaubt, in Burma Dutzende Exemplare des legendären «Spitfire»-Jagdflugzeuges ausfindig gemacht zu haben. Einige der Maschinen könnten trotz des Tropenklimas in guter Verfassung sein* (Der Spiegel, Meldung, S. 134). Оскільки в цьому повідомленні вся увага сконцентрована на британських винищувачах та шляхах їх повернення з Бірми до Англії, то згадування імені британського ентузіаста видалося автору замітки не настільки важливим, щоб його ідентифікувати.

Замовчування імен у решті заміток зумовлене аналогічними факторами: на перший план виступає сама подія, а референти з іменами відступають на другий план, як-от: *Verkehrsexperten befürchten, dass es in den kommenden Wochen zu einer Häufung von Unfällen mit Geisterfahrern kommen könnte* (Der Spiegel, Meldung, S. 20); *Die steigenden Mieten in Deutschland bringen viele Bürger an die Grenze der Belastungsfähigkeit* (Der Spiegel, Meldung, S. 76); *Zwei inhaftierte Salafisten sind bereits an den Folgen ihres Hungerstreiks gestorben* (Der Spiegel, Meldung, S. 100).

Варто, однак, зазначити, що замовчування імені для публіцистичних текстів не є характерним явищем, адже для своєї об'єктивності журналіст змушений зазначати імена референтів як джерела інформації.

Отже, проведене дослідження введення антропонімів в зачинах різних публіцистичних жанрах виявило, що найчастотнішим випадком інтродукції є комплексна, коли вводиться персонаж й одночасно називається його ім'я. Комплексна інтродукція характерна для всіх жанрів публіцистичних текстів. Найчастіше вона трапляється в замітках та інтерв'ю, що зумовлено намаганням авторів стисло в межах одного речення навести всі дані про референтів. Ономастична антиципація трапляється переважно у статтях і слугує для створення певного нарративного напруження шляхом загострення читацького очікування. Ономастична ретардація трапляється переважно у замітках. Введення спочатку дійової особи, а потім його імені є свого роду «загадкою» для читача, відповідь на яку наводять у наступних реченнях. Замовчування імені референта трапляється в поодиноких випадках, коли йдеться про пересічну людину, яка або бажає бути неназваною, або не настільки важлива для подальшого опису подій. При цьому на перший план виступає сама подія, а оніми відступають на другий план.

Перспективним вважаємо застосування наведеної моделі дослідження інтродукції власних назв у інших жанрах газетно-публіцистичного дискурсу на матеріалі різних друкованих видань.

Список використаної літератури

- 1. Васильева Н. В.** К стилистике имени собственного: ономастические приемы / Н. В. Васильева // *Res linguistica*. К 60-летию д. ф. н. проф. В. П. Нерознака. – М. : Academia, 2000. – С. 75 – 79.
- 2. Суперанская А. В.** Общая теория имени собственного / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1973. – 366 с.
- 3. Debus F.** Funktionen literarischer Namen / F. Debus // *Onomastika*. – 2003. – V. 48. – S. 5 – 15.
- 4. Веселова Н. А.** Заглавие-антропоним и понимание художественного текста / Н. А. Веселова // *Литературный текст: Проблемы и методы исследования*. – Тверь : ТГУ, 1994. – С. 153 – 157.
- 5. Воронова И. Б.** Текстобразующая функция литературных имен собственных (на материале эпических произведений XIX – XX веков) : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / И. Б. Воронова. – Волгоград, 2000. – 24 с.
- 6. Фоякова О. И.** Имя собственное в художественном тексте: Уч. пособие / О. И. Фоякова. – Ленинград : ЛГУ, 1990. – 104 с.
- 7. Hengst K.** Onyme als Strukturelemente in Texten der russischen Umgangssprache / K. Hengst // *Wort und Text. Slavistische Beiträge zum 65. Geburtstag von Wolfgang Sperber* / Hrsg. von E. Eichler, K. Krüger, A. Thiele. – Frankfurt a. M. : Peter Lang, 1994. – S. 59 – 190.
- 8. Мартемьянова Н. В.** Символика личных имен в языке и переводе / Н. В. Мартемьянова // *Материалы межвуз. конференции «Межкультурная коммуникация и перевод»*. – М. : Институт языкознания РАН, 2002. – С. 152 – 155.
- 9. Васильева Н. В.** Собственное имя в мире текста / Н. В. Васильева. – 2-е изд. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 224 с.
- 10. Васильева Н. В.** Сочетания собственного имени с адъективом: семантика и дискурсивные функции / Н. В. Васильева // *Scripta Linguisticae Applicatae. Проблемы прикладной лингвистики*. Вып. 2. Сб. статей / Отв. ред. Н. В. Васильева. – М. : Азбуковник, 2004. – С. 234 – 247.
- 11. Тертычный А. А.** Жанры периодической печати / А. А. Тертычный. – М. : Аспект-пресс, 2000. – 312 с.
- 12. Burger H.** *Mediensprache. Eine Einführung in Sprache in Kommunikationsformen der Massenmedien* / H. Burger. – 3. Aufl. – Berlin, New York : de Gruyter, 2005. – 485 S.
- 13. Lüger H.-H.** *Pressesprache* / H.-H. Lüger. – Tübingen : Niemeyer, 1995. – 169 S.
- 14. Гак В. Г.** Языковые преобразования / В. Г. Гак. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 768 с.
- 15. Шатуновский И. Б.** Основные принципы и способы интродукции объектов в дискурс / И. Б. Шатуновский // *Семантический анализ единиц языка и речи: процессы концептуализации и структура значения*. Первые чтения памяти О.Н. Селиверстовой. 17 октября 2003 г. – М. : Институт языкознания РАН Ю МГПИ, МИЛ, 2004. – С. 231 – 233.
- 16. Denner I.** *Von Namen und Dingen. Erkundungen zur Rolle des Ich in der Literatur am*

Beispiel von Ingeborg Bachmann, Peter Bichsel, Max Frisch, Gottfried Keller, Heinrich von Kleist, Arthur Schnitzler, Frank Wedekind, Vladimir Nabokov und W.G. Sebald / I. Denner. – Würzburg : Verlag Königshausen & Neumann GmbH, 2001. – 185 S.

Білоус І. Л. Стратегії інтродукції антропонімів у сучасних німецьких публіцистичних текстах

У статті розглядаються особливості введення антропонімів у публіцистичних текстах на матеріалі німецькомовного журналу «Der Spiegel». У результаті введення антропонімів у зачинах різних публіцистичних жанрів виявлено, що найчастотнішим випадком інтродукції є комплексна, яка є характерною для всіх жанрів публіцистичних текстів і найчастіше зустрічається в замітках та інтерв'ю, що зумовлено намаганням авторів стисло в межах одного речення навести всі дані про референтів. Встановлено види інтродукції антропонімів, їх функції та взаємозв'язок з жанром публіцистичного тексту.

Ключові слова: антропонім, інтродукція, референт, жанр, німецька мова.

Білоус И. Л. Стратегии интродукции антропонимов в современных немецких публицистических текстах

В статье рассматриваются особенности введения антропонимов в публицистических текстах на материале немецкоязычного журнала «Der Spiegel». В результате введения антропонимов в заглавиях различных публицистических жанров выявлено, что самым частым случаем интродукции есть комплексная, характерная для всех жанров публицистических текстов и чаще всего встречающаяся в заметках и интервью, что обусловлено стараниями авторов сжато в рамках одного предложения привести все данные о референтах. Установлены виды интродукции антропонимов, их функции и взаимосвязь с жанром публицистического текста.

Ключовые слова: антропоним, интродукция, референт, жанр, немецкий язык.

Bilous I. L. Strategies of Anthroponyms Introduction in Modern German Publicistic Texts

The article envisages the peculiarities of anthroponyms introduction in publicistic texts from the German magazine «Der Spiegel». The upshot of anthroponyms introduction in the beginning of different publicistic genres is that the comprehensive introduction is the most frequent which is typical for all genres of publicistic texts. It can be frequently found in notes and interviews that is caused by authors' efforts to make inquiries about reviewers in a condensed form within a sentence. The types of anthroponyms

introduction, their functions and connection with the genre of publicistic text are established.

Key words: anthroponym, introduction, reviewer, genre, German.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2012 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Халупко В. П.

УДК 811.111'322+811.111'42

І. П. Біскуб

**СЛОВОТВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМАНД
У СУЧАСНИХ ОПЕРАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ
(на матеріалі PCLinuxOS 2010)**

Сучасний етап розвитку інформаційних технологій характеризується зростаючою зацікавленістю науковців загалом та лінгвістів зокрема добором мовних засобів до інтерфейсів програмного забезпечення [1; 2; 3]. Найяскравіше поєднання комп'ютерного кодування інформації з комунікативними моделями поведінки, спрямованими на досягнення взаємопорозуміння людини й машини спостерігаємо в інтерфейсах операційних систем, які займають проміжне місце між технічним обладнанням (hardware) і програмним забезпеченням (software) [4].

Актуальність запропонованої статті зумовлено потребою у виявленні лінгвоспецифічних засобів моделювання взаємодії користувача і комп'ютера в межах інтерфейсів прикладних програм. З метою виявлення механізмів інтегрування технологічних властивостей сучасних персональних комп'ютерів у середовище графічного інтерфейсу користувача були проаналізовані дискурси трьох поширених операційних систем Windows Vista Ultimate, PCLinuxOS 2010 і Mac OS X Jaguar. Однак у цій статті зосередимось переважно на PCLinuxOS 2010, оскільки нашою метою є виявлення особливостей словотворення її операторів.

Операційні системи Windows, Linux і Mac OS створені для одночасного використання декількома користувачами. Кожен із них має свій «робочий простір і ресурси» [1, с. 7]. Як зазначає Дж. Керол, «безпека й конфіденційність забезпечуються шляхом персональної ідентифікації користувачів» [3, с. 61]. Для всіх операційних систем передбачений графічний інтерфейс користувача (Graphical User Interface (GUI)) [5, с. 32], у середовищі якого і відбувається комунікація користувача й системи шляхом застосування природної мови як основного інструменту взаємодії.